

Stabilirea si Colectarea Creanțelor Fiscale

Daniela POHRIB¹

Rezumat: Colectarea creanțelor fiscale datorate bugetelor locale reprezintă o prioritate în cadrul execuției bugetare, care constă în realizarea veniturilor în termenul și cuantumul stabilit și efectuarea cheltuielilor conform destinației prevăzute. Realizarea veniturilor în cuantumul prevăzut reprezintă un imperativ legal, fiind de interes în cadrul execuției bugetare, pe lângă necesitatea atingerii nivelului programat, și realizarea de venituri superioare celor stabilite. În același timp, efectuarea cheltuielilor conform destinației prevăzute și aprobate în bugetul general consolidat reprezintă o obligație legală. Ambele etape sunt crucial importante deoarece numai transpunerea lor concomitent în practică este de natură a asigura finanțarea activităților și buna funcționare a instituțiilor publice și evitarea situației de criză financiară sau insolvență.

Cuvinte-cheie: creanțe fiscale; buget local; execuție bugetară

1 Cadrul Legislativ de Colectare a Creanțelor Fiscale si Posibilități de Îmbunătățire

Bugetul general consolidat cuprinde ansamblul bugetelor, componente ale sistemului bugetar, agregate și consolidate pentru a forma un întreg și anume:

- a) bugetul de stat;
- b) bugetul asigurarilor sociale de stat;
- c) bugetele fondurilor speciale;
- d) bugetul trezoreriei statului;
- e) bugetele institutiilor publice autonome;
- f) bugetele institutiilor publice, finantate integral sau partial din bugetul de stat, bugetul asigurarilor sociale de stat si bugetele fondurilor speciale;

¹ Masterand la Gestiunea Financiară a Afacerilor din Spațiul European, Facultatea de Științe Economice, Universitatea Danubius Galați, Conducător științific: Conf.univ.dr.Florian Nuță, Autor corespondent: danielapohrib@yahoo.com.

- g) bugetele institutiilor publice finantate integral din venituri proprii;
- h) bugetul fondurilor provenite din credite externe, contractate sau garantate de stat si ale caror rambursare, dobânzi si alte costuri se asigura din fonduri publice;
- i) bugetul fondurilor externe nerambursabile.

Colectarea creantelor fiscale

Colectarea consta în exercitarea actiunilor care au ca scop stingerea creantelor fiscale. Colectarea creantelor fiscale se face în temeiul unui titlu de creanta sau al unui titlu executoriu, dupa caz.

Titlul de creanta este actul prin care se stabileste si se individualizeaza creanta fiscala, întocmit de organele competente sau de persoanele îndreptatite, potrivit legii.

Asemenea titluri pot fi:

- a) decizia de impunere emisa de organele competente, potrivit legii;
- b) declaratia fiscala, angajamentul de plata sau documentul întocmit de platitor prin care acesta declara obligatiile fiscale, în cazul în care acestea se stabilesc de catre platitor, potrivit legii;
- c) decizia prin care se stabileste si se individualizeaza suma de plata, pentru creantele fiscale accesorii, reprezentând dobânzi si penalitati de întârziere, stabilite de organele competente;
- d) declaratia vamala pentru obligatiile de plata în vama;
- e) documentul prin care se stabileste si se individualizeaza datoria vamala, inclusiv accesorii, potrivit legii;
- f) procesul-verbal de constatare si sanctionare a contraventiei, întocmit de organul prevazut de lege, pentru obligatiile privind plata amenzilor contraventionale;
- g) ordonanta procurorului, încheierea sau dispozitivul hotarârii instantei judecatoresti ori un extras certificat întocmit în baza acestor acte în cazul amenzilor, al cheltuielilor judiciare si al altor creante fiscale stabilite, potrivit legii, de procuror sau de instanta judecatoreasca.

Termenele de plata

Creantele fiscale sunt scadente la expirarea termenelor prevazute de Codul fiscal sau de alte legi care le reglementeaza.

Pentru diferentele de obligatii fiscale principale si pentru obligatiile fiscale accesorii, stabilite potrivit legii, termenul de plata se stabileste în functie de data comunicarii acestora, astfel:

a) daca data comunicarii este cuprinsa în intervalul 1 - 15 din luna, termenul de plata este pâna la data de 5 a lunii urmatoare;

b) daca data comunicarii este cuprinsa în intervalul 16 - 31 din luna, termenul de plata este pâna la data de 20 a lunii urmatoare.

Pentru obligatiile fiscale esalonate sau amânate la plata, precum si pentru accesoriile acestora termenul de plata se stabileste prin documentul prin care se acorda înlesnirea respectiva.

Pentru creantele fiscale, administrate de Ministerul Finantelor Publice, care nu au prevazute termene de plata, acestea vor fi stabilite prin ordin al ministrului finantelor publice.

Pentru creantele fiscale ale bugetelor locale care nu au prevazute termene de plata, acestea se stabilesc prin ordin comun al ministrului administratiei si internelor si al ministrului finantelor publice.

Contributiile sociale administrate de Ministerul Finantelor Publice, dupa calcularea si retinerea acestora conform reglementarilor legale în materie, se vireaza pâna la data de 25 a lunii urmatoare celei pentru care se efectueaza plata drepturilor salariale.

2 Rolul si Locul Creanțelor Fiscale in Cadrul Bunei Funcționări a Statului

Colectarea creanțelor fiscale datorate bugetelor locale reprezintă o prioritate în cadrul execuției bugetare, care constă în realizarea veniturilor în termenul și quantumul stabilit și efectuarea cheltuielilor conform destinației prevăzute.

Realizarea veniturilor în quantumul prevăzut reprezintă un imperativ legal, fiind de interes în cadrul execuției bugetare, pe langă necesitatea atingerii nivelului programat, și realizarea de venituri superioare celor stabilite. În același timp,

efectuarea cheltuielilor conform destinației prevăzute și aprobate în bugetul general consolidat reprezintă o obligație legală.

Ambele etape sunt crucial importante deoarece numai transpunerea lor concomitent în practică este de natură a asigura finanțarea activităților și buna funcționare a instituțiilor publice și evitarea situației de criză financiară sau insolvență.

Sporirea eficienței activității de recuperare a creanțelor ficale datorate bugetelor locale este necesară, având importanță deosebită în cofinanțarea proiectelor prioritare, menite să asigure dezvoltarea echilibrată a României.

Ministerul de Finanțe prin structurile sale specializate organizează și derulează la nivel național activități continue și susținute pentru a asigura minimul necesar la nivel de colectare a creanțelor bugetare. Presiunea cheltuielilor bugetare având o curbă ascendentă, iar cuantumul sumelor necesare pentru buna funcționare a statului necunoscând curbe descendente de dezvoltare face ca Ministerul de Finanțe să caute constant noi surse venituri pentru echilibrarea bugetului de stat și, în același timp, să producă cadrul metodologic și legal pentru asigurarea colectării.

Cu toate acestea, există actori – instituții publice locale – care nu numai că nu înțeleg importanța covârșitoare a colectării la timp și în cuantumul stabilit a creanțelor bugetare, ci chiar organizează și derulează constant și în mod continuu activități de natură a stopa sau îngreuna activitatea de colectare a creanțelor fiscale indiferent de natura lor – impozite, taxe, amenzi, etc.

Consecințele sunt grave și foarte grave:

- necolectarea la bugetul de stat a sumelor datorate;
- crearea condițiilor propice sfidării prevederilor legale, diminuarea autorității statului prin efectul percepției publice a lipsei de efecte a sancțiunilor dispuse cu titlu de amenzi (lipsa repercursinilor - pedepsei - pentru fapta antisocială săvârșită);
- reducerea semnificativă a conformării voluntare datorită pasivității organelor fiscale de la nivel local;
- în absența aplicării măsurilor legale, inclusiv a celor de sancționare cu efect coercitiv și în condițiile instigării la nerespectarea prevederilor legale, contribuabilii – persoane fizice și juridice – împreună cu reprezentanții instituțiilor publice implicate aduc atingere siguranței cetățenilor români și cumulată securității statului.

Urmare demersurilor unității noastre am identificat astfel de comportamente la nivelul UAT cu rang de comună, fiind posibilă indentificarea și la nivel de UAT cu rang superior (aspecte prevăzute în Strategia de securitate nationala a României - unde reactiile ineficiente ale institutiilor statului în fața acutizării fenomenelor de criminalitate economică și accentuarea corupției au fost identificate drept vulnerabilități în situația internă a țării, cu impact asupra securității naționale. De asemenea fraude în evidențierea și colectarea taxelor și impozitelor la buget, acordarea de reșalonari la plata obligațiilor față de stat fără garanții și fără control au fost precizate ca fiind riscuri economice de natură a afecta securitatea națională).

Procesul de globalizare și interdependența tot mai puternică dintre economiile statelor lumii au dus la apariția unor noi amenințări la adresa securității naționale precum și la noi modalități de acțiune ale unor amenințări vechi.

Instituțiile statului competente sunt implicate constant în activități vizând cunoașterea, prevenirea, combaterea și/sau limitarea efectelor negative a tuturor amenințărilor la adresa securității naționale și, implicit, la adresa siguranței cetățenilor - fie ea economică, politică, sau de altă natură.

Un accent deosebit se pune pe amenințările provenite din spațiul extern, cu pierderea din vedere a importanței covârșitoare a cunoașterii amenințărilor de sorginte internă.

Există chiar riscul plafonării și șablonizării demersurilor de cunoaștere, prevenire și contracarare a amenințărilor interne în condițiile în care se pune accent pe cele externe, iar cele interne pot suferi mutații cameleonice de natură a trece de filtrul organelor statului cu competențe în materie sau sunt de natură a crea situații în care modul de manifestare în timp și spațiu să implice nevoia contracarării sinergice, solidare și concomitente din partea mai multor instituții ale statului, iar în condițiile în care există posibilitatea că aceste instituții ale statului să coopereze doar formal, limitat și astfel ineficient, sunt create premisele atingerii de vârfuri de situații potențial periculoase la adresa securității naționale.

Dintre multiplele tipuri de amenințări asimetrice un impact puternic asupra economiei unui stat, comparativ cu resursele utilizate pentru planificarea și executarea atacului, sunt cele asociate necolectării sumelor la bugetul de stat consolidat sau la bugetele locale.

Cu toate că principalii factori de risc la adresa securității economice au fost identificați și exhaustiv analizați putând fi lesne la ora actuală enumerați:

- dezvoltarea economiei subterane;
- persistenta problemelor de natură economică, financiară și socială, generate de prelungirea tranziției și întârzierea reformelor structurale;
- accentuarea fenomenelor de corupție și de administrare deficitară a resurselor publice, mai ales la nivel local;
- reacțiile uneori ineficiente ale instituțiilor statului în fața acutizării fenomenelor de criminalitate economică și de perturbare a ordinii publice și siguranței cetățeanului;
- menținerea unor surse și cauze de potențiale conflicte sociale punctuale, cu efecte asupra diminuării sau întreruperii proceselor și activităților economice;
- nerespectarea normelor ecologice în funcționarea unor obiective industriale;
- posibilitatea producerii unor dezastre ecologice, catastrofe naturale și procese de degradare a mediului;
- scăderea nivelului de încredere a cetățenilor în instituțiile statului, ca urmare a indolenței și birocrăției excesive din administrație;
- menținerea la un nivel scăzut a infrastructurii informaționale și întârzieri în dezvoltarea acesteia la standardele impuse de dinamica globalizării;
- emigrarea specialiștilor din diferite domenii de vârf, fenomen ce afectează potențialul de dezvoltare al societății,
- este lăsat la o parte și, de cele mai multe ori ignorat, efectul sinergic rezultat din combinarea câtorva dintre acești factori de risc la nivel local.

La nivelul unităților administrativ teritoriale administrarea deficitară a resurselor publice, combinată cu birocrăția excesivă, cu lipsa resurselor financiare, în condițiile în care sunt resimțite acut lipsa specialiștilor pregătiți să facă față complexității legislației fiscale și menținerea la un nivel scăzut a infrastructurii informaționale generează fenomene economico-sociale complexe și de maximă importanță - care prin efecte distructive în plan social sunt asimilate amenințărilor hibride la adresa siguranței naționale.

Dacă în cazul evaziunii fiscale actorii sunt de cele mai multe ori din mediul privat, în cazul refuzului colectării sumelor la bugetul de stat sau la bugetele locale factorii activi sunt în funcționarii publici reprezentanții ai statului.

În funcție de locul de manifestare, intensitate, metodele folosite fraudă poate îmbrăca anumite forme precum: evaziunea fiscală, contrabanda, înșelăciunea, dar și forme nesesizabile sau speculative, interpretări particulare ale unor prevederi legale în scopul sustragerii sau evitării impozitării sau pur și simplu refuzul organului statului abilitat să funcționeze legal – aspecte de natură să scape complet tentativelor de evaluare și cuantificare prin prisma faptului că nu se realizează în antiteză vădită cu legislația.

3 Concluzii

Creantele fiscale reprezintă drepturile patrimoniale ce rezultă din raporturile de drept material fiscal constatate în

- **creante fiscale principale:** dreptul la perceperea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat, dreptul la rambursarea TVA, dreptul la restituirea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat;
- **creante fiscale accesorii:** dreptul la perceperea dobanzilor și penalităților de întârziere.

Obligațiile de plată datorate de debitori, atât cele principale, cât și cele accesorii acestora, cum sunt dobanzile, penalitățile de întârziere și penalitățile, se calculează și se plătesc în lei.

Creantele bugetare se sting prin plată, compensare, executare silită, prescripție, precum și prin alte modalități prevăzute de prezenta ordonanță.

4 Bibliografie

- Condor, I. (2006). *Dreptul Finanțelor Publice*. București: Editura Fundației României de Main.
- Bisa, C.; Costea, I.; Capota, M. & Dancau, B. (2005). *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziunea fiscală legală și fraudă fiscală*. București: BMT Publishing House.
- Onet, Cristina (2005). *Dreptul Finanțelor Publice, Partea Generală*. București: Lumina Lex.
- Saguna, Dan (2001). *Tratat de drept financiar și fiscal*. București: All Beck.

Douat, Et. (2009). *Finances Publiques. Finances Communautaires, Nationales, Sociales et Locales*, Paris: Ed. Presses Univeritaires de France.

Gavrilas, Gheorghe (2004). *Finante Publice*. Tg. Mures: Universitatea „Petru Maior”.

Filip, Gh. & Gliga, Ioan (1992). *Dreptul finantelor Publice*. Bucuresti: Ed. Didactica si Pedagogica.

***(2002). *Finante Publice*. Iasi: Editura Junimea.

*** Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

*** Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală.